

Ольга КЛЕЙМЕНОВА,
Микола БІЛОКОПИТОВ (фото)

Епідемічний триптих

54

У парламентському Комітеті з питань охорони здоров'я впродовж трьох днів обговорювали теми, що стосуються як життя кожного співвітчизника, так і нації загалом.

Підкомітет з питань законодавчого забезпечення протидії ВІЛ/СНІДу, туберкульозу, іншим соціально небезпечним захворюванням та з питань контролю забезпечення лікарськими засобами і медичними виробами, що закуповуються на державні кошти, організував тематичні «круглі столи» стосовно трьох великих лих ХХІ століття: СНІДу, туберкульозу, гепатиту. Ініціатор «круглих столів», голова названого підкомітету Тетяна ДОНЕЦЬ зауважила: «Говорити про «колір» політичних сил кожного з нас не варто, бо боротьба за здоров'я українців має бути поза політикою».

Журнал «Віче» фрагментарно знайомить читачів із ключовими думками, що пролунали під час тривалих дебатів.

День перший

Тетяна Донець

Мартін Каде і Тетяна Хімченко, заступник керівника Програми GIZ профілактики ВІЛ/СНІДу в Україні

Крилата цитата: «Нині живемо в еру прихованих вірусних епідемій, які за розмахом можна порівняти з епідеміями середньовіччя».

«Чумі» новітнього часу був присвячений «круглий стіл» «ВІЛ-інфекція/СНІД: сучасний стан захворюваності в Україні та шляхи подолання епідемії».

Народні депутати України, науковці, лікарі, громадські діячі в доповідях передусім відштовхнулися від сумного факту: Україна є багаторічним лідером у Європі за темпами поширення ВІЛ-інфекції. Офіційні джерела свідчать, що з 1987 року й до жовтня 2012-го від СНІДу в державі померло 27 830 людей. За десять місяців 2012 року в країні зареєстровано 17 132 нові випадки інфікування, з них у 3 344 дітей до 14 років. Тобто щодня про свою хворобу дізнавалися 56 співвітчизників(!). А експерти UNAIDS (Об'єднаної програми ООН із протидії ВІЛ/СНІДу. – Ред.) стверджують: в Україні з ВІЛ-інфекцією живе більш як 1 відсоток населення. І лише кожен другий знає про це. Основним шляхом передачі інфекції з 2008 року залишається статевий. А найуразливішою групою ризику є споживачі ін'єкційних наркотиків та їхні статеві партнери.

Серед авторитетних виступів на окрему увагу заслуговувала промова керівника Програми профілактики ВІЛ/СНІДу в Україні Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) Мартіна Каде. Він, до речі, нагадав, що в його державі, на відміну від України, показники поширеності та захворюваності на ВІЛ – одні з найнижчих у Європі. І це, на думку промовця, прямо пов'язано з прийняттям певного урядового рішення.

– Люди, як правило, уникають тестування, заперечують свій статус, ігнорують заходи громадської охорони здоров'я та лікування. Тому Німеччина від початку епідемії використовувала інший підхід. Було розпочато масштабну інформаційну кампанію серед широких верств населення, – ділився Мартін Каде досвідом боротьби з ВІЛ/СНІДом у Німеччині. – Способи захисту від епідемії були доступні для всіх, а не тільки для представників груп ризику. Уникнення чіткого поділу населення на «групи ризику» і «не групи ризику» сприяло зниженню стигми, пов'язаної з цим захворюванням... Як наслідок – величезна фінансова економія та захист людей від епідемії. Досвід Німеччини показує очевидну річ: профілактика справді працює... Міністерство охорони здоров'я України та GIZ роз-

почали кампанію «Не дай СНІДу шанс!», взявши за основу німецьку модель... Боротьбу зі СНІДом оголошено одним із основних напрямів співпраці між ФРН та Україною. Проте всі наші зусилля мають надто малий вплив на подолання епідемії в Україні. Хоча з 2007 року Німеччина інвестувала майже 7 мільйонів євро в цю кампанію. Для того, щоб заходи із впровадження спільної програми не були марні, ми потребуємо збільшення фінансування на національному рівні та злагоди на національному рівні щодо реалізації кампанії «Не дай СНІДу шанс!».

У резолюції «круглого столу» його учасники висловили занепокоєння негативними наслідками набрання чинності в жовтні 2010 року новою редакцією Таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, які перебувають у незаконному обігу (Таблиця розмірів наркотиків. – Ред.), затверджених Наказом МОЗ України № 188 від 01.08.2000 р.

З огляду на показники прогресування епідемії ВІЛ-інфекції в Європі, високий рівень інфікування на ВІЛ і гепатит С серед споживачів ін'єкційних наркотиків, збільшення в 20 разів рівня криміналізації наркозалежних від найпоширеніших у незаконному обігу опіоїдних наркотиків введення в дію нової редакції Таблиці розмірів наркотиків аж ніяк не розв'язує проблеми незаконного їх обігу, проте створює істотні перешкоди для впровадження комплексних заходів профілактики ВІЛ-інфекції.

Серед рекомендацій «круглого столу» є така: вимагати від Президента України, Кабінету Міністрів, Мініс-

55

терства економічного розвитку і торгівлі, Міністерства фінансів та Міністерства охорони здоров'я забезпечення стовідсоткового фінансування з державного бюджету заходів із профілактики та протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та догляду й підтримки людей, які живуть із ВІЛ-інфекцією/СНІДом.

День другий

Крилата цитата: «Туберкульоз в Україні й туберкульоз у світі – дві великі різниці».

Гості «круглого столу», присвяченого туберкульозу та шляхам подолання його епідемії, зосередилися, зокрема, на статистиці щодо різновидів цього захворювання, смертності, групах ризику (з-поміж них – споживачі ін'єкційних наркотиків, працівники комерційного сексу, чоловіки, що мають секс із чоловіками, особи, які перебувають у місцях позбавлення волі, лікарі, діти вулиці тощо), необхідності вдосконалювати систему збирання офіційних даних, доцільності складання єдиного реєстру хворих, якості лікування в медзакладах, цінах на лікарські засоби та препарати, потребі в перегляді законодавчих ініціатив у сфері протидії захворюванню, інформаційній підтримці та соціальній рекламі заходів протидії туберкульозу.

Цифри невблаганні: щорічно від туберкульозу на планеті гинуть 2 мільйони людей. Що стосується України, то, будучи документально визнаною 1995-го, його епідемія постійно прогресує. Щодня в Україні офіційно реєструють 82 нових туберкульозників. І щодня 30 хворих помирають.

Вікторія Тимошевська, директор Програми «Громадське здоров'я» (МФ «Відродження»), Сергій Філіппович, асоційований директор з питань лікування (Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІДу), Анжеліка Скопенко, керівник відділу супроводу лікувальних програм («Всеукраїнська Мережа ЛЖВ»)

День третій

Юрій Кобища, спеціаліст Бюро ВООЗ в Україні,
Дмитро Коваль, директор ВГО «Зупинимо гепатит»

Крилата цитата: «Коли у високих інстанціях говориш про СНІД чи туберкульоз, тебе ще більш-менш чують, коли про гепатит – сором'язливо опускають очі».

На «круглому столі» стосовно вірусних гепатитів озвучили доволі трагічну статистику. За оцінками експертів ВООЗ, нині на Землі загальна кількість хворих на гепатити В і С у 14–15 разів перевищує кількість ВІЛ-інфікованих. 57 відсотків випадків цирозу печінки і 78 відсотків – первинного раку печінки зумовлено вірусами гепатиту В або С. За неофіційними підрахунками, реальна кількість захворювань на гострий гепатит В у нашій державі в 5–6 разів перевищує дані офіційної статистики. Вакцинація дітей проти гепатиту В розпочалася в Україні 2006 року. Натомість народжені до 2006-го вакцинацією не охоплені, тому вірус активно поширюється, вражаючи передусім групи ризику. Ще критичніша ситуація із захворюванням на гепатит С, для якого притаманний безсимптомний перебіг із подальшим розвитком хронічного процесу. Повноцінна статистика щодо масштабів захворювання відсутня.

Як і в випадку ВІЛ/СНІДу й туберкульозу, фахівців непокоїть у нас низька освіченість населення, а також незадовільний рівень поінформованості медичних працівників. Лікарі загальної практики (котрі, до слова, є основними фігурами новітньої реформи охорони здоров'я. – Ред.) майже нічого не знають про захворювання та методи боротьби з ним.

Присутнім розповіли про позитивний досвід Єгипту, де останнім часом успішно запроваджено німецьку методику подолання ВГ. Спільні зусилля лікарів двох країн увінчалися й фінансовою перемогою для пацієнтів: річний курс лікування в Єгипті коштує 1800 доларів, тоді як в Україні він вдесьтеро дорожчий.

Отже, для епідемій ВІЛ/СНІДу, туберкульозу, вірусних гепатитів у нашій державі характерні: невідповідність офіційної статистики реальному стану речей, відсутність дієвих державних програм боротьби із захворюваннями, недосконала нормативна база, брак, дефіцит та (або) погана якість медичних препаратів, низький рівень підготовки лікарів, небажання громадян систематично обстежуватися, нестача коштів у населення для цієї статті витрат тощо.

У рекомендаціях учасників «круглого столу» записано: вимагати від Міністерства охорони здоров'я України терміново внести на розгляд і затвердження Верховної Ради Державну цільову соціальну програму профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів. Ініціювати перед МОЗ, зокрема, створення системи координації та управління діяльністю з профілактики і протидії захворюванням на вірусні гепатити. Визначити на національному рівні установи (та фахівців), відповідальні за ці питання, виробити і встановити єдині нормативні вимоги до впро-

вадження стратегії протидії вірусним гепатитам для всіх регіонів України. Також подбати про запровадження електронного обліку хворих, перегляд чинних форм звітності та інструкцій щодо їх заповнення з метою повноти збирання відомостей, удосконалення системи обліку й звітності з питань вірусних гепатитів і приведення їх у відповідність до міжнародних стандартів. Вирішено ініціювати перед МОЗ України необхідність закупівлі тест-систем для станцій крові з використанням полімеразної ланцюгової реакції (ПЛР) – методики для визначення вірусів у донорській крові. Порушити питання про необхідність перегляду навчальних програм вищої освіти за напрямом підготовки «Медицина» з дисципліни «вірусні гепатити» й питання про необхідність заходів щодо збільшення державного замовлення на підготовку лікарів-інфекціоністів. Учасники «круглого столу» також вимагають від Президента України, Кабінету Міністрів, Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Міністерства фінансів та Міністерства охорони здоров'я стовідсоткового фінансування з державного бюджету заходів профілактики та лікування вірусних гепатитів.

Документи

Унаслідок дискусій під час «круглих столів» на підкомітет з питань законодавчого забезпечення протидії ВІЛ/СНІДу, туберкульозу, іншим соціально небезпечним захворюванням та з питань контролю забезпечення лікарськими засобами і медичними виробами, що закуповуються за державні кошти, покладено місію:

«проконтролювати виконання Доручення Президента України від 28 грудня 2012 р. № 1-1/3526 «Щодо деяких питань запобігання поширенню епідемій туберкульозу, ВІЛ-інфекції/СНІДу та вірусних гепатитів» у частині підготовки за підсумками I кварталу 2013 року та внесення в установленому порядку Кабінетом Міністрів України до 15 травня 2013 року на розгляд Верховної Ради України законопроекту про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» для забезпечення в 2013 році видатків на фінансування заходів із профілактики і протидії захворюванням на туберкульоз, ВІЛ-інфекцію/СНІД та вірусні гепатити на загальну суму не менш як 1 млрд. гривень;

...ініціювати перед Комітетом з питань охорони здоров'я Верховної Ради України прийняття рішення про проведення парламентських слухань з питань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу, іншим соціально небезпечним захворюванням у строк не пізніше квітня 2013 року».